

Proprietar: V. d. lul LUDOVIC VAKAR

CSIKI LAPOK

(ZIARUL CIUCULUI)

Redactor responsabil: VICTOR RESZEGH

Helyzetkép.

Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint Romániában 73 százalékos többségi román és 27 százalékos kisebbségi nép él. Az ország lakosságának 79 százalékát a magyar kisebbség teszi. A többiek létszámuk sorrendjében: zsidó 4,3, német 4,0, rutén-ukrán 2,6, bulgár 2,2, orosz 2,1, török-tatár 1,3, egyéb 2,5 százalék. A magyarság az ország kisebbségeinek körül 30 százalékát teszi ki.

Ehelyezkedését tekintve a magyarság a következő százalékos arányban oszlik meg: Székelyföldön 40 százalék, városokban (Székelyföldön kívül) 30 százalék, határmenti falvakban 20 százalék és román falvakban szétosztva 10 százalék. Közülük a falusi elem 72-74 százalék, városi 26-28 százalék. A 3 lakóhelyes elem falusi elem 90, városi 10 százalék. A 3 székely megyében falusi elem 90, városi 10 százalék. A 3 székely megye lakóinak száma középarányban 84,9 százalék.

Az adatokat részben az 1932-ben megjelent Statisztikai Mutatóból, részben dr. Manólla Sabin, a statisztikai intézet igazgatójának „Transilvania városainak népmozgalmi fejlődése és a nép: kisebbségek”, valamint „Románia és a revizionizmus” című, előbbi 1929-ben, utóbbi 1934-ben megjelent tanulmányából vettük. Dr. Manólla Sabin nagyon érdekes adatokat közöl „Transilvania városai... stb.” című fennidézett munkájában a benesztült és beköltözött városi lakosságára nézve nemzetiségek szerint. E szerint a 8 törvényhatósági város összesen 550 320 lakosa közül 215 861 benesztült és 334 459 beköltözött. Százalékarányuk 35:65.

Nemzetiségek szerint százalékarányban:

	Benestült	Beköltözött
román	169	831
magyar	530	470
német	499	501
zsidó	424	576
egyéb	328	672

Látjuk, hogy az ugyanazon nemzetiségű benesztült lakossághoz viszonyítva magyarok költöztek be legkevesebb számban, a 8 legnagyobb törvényhatósági városba. Ugyanakkor viszont az összes erdélyi városok magyar lakossága körül 30 százalékkal csökkent, amint ezt a többi nemzetiség számadataival egybevetve az alábbi táblázat százalékarányban mutatja.

Városi lakosság:

	1910-ban	1930-ban	Növekedés	Csökkenés
román	151.794	337.588	meg 55	—
magyar	479.593	368.434	—	—30
német	112.747	127.447	meg 2	—
egyéb	119.065	134.100	meg 12	—

Az egyéb lakosságban minden valószínűség szerint benesztültnek a zsidók is.

Kitünteteti csiki gazdák.

A Király-nap alkalmából Őfelsége csiki gazdákat is kitüntetett. A mezőgazdaságban elért eredményekért és gazdálkodásuk példás vezetéseért a „Meritul Agricol” kitüntetéssel két csiki gazda kapta meg.

A „Meritul Agricol” egészen magas kitüntetés. Nem mindennapos. Ritkaság számban szokták adományozni, igazán kivételes esetekben, ami azt jelenti, hogy ezzel valóban kiváló értékeket ismernek el és becsülnék meg.

A csiki gazdák közül mindössze kettőt ért ez az előző megkülönböztetés. Bartha Adám Ciucani (csik-esekefalvi) és Demes Elek Santimbru (santimbru) gazdatiszodóknak június hó 8-án a vármegyei Mezőgazdasági Kamara nevében Kozán Imre gazd. felügyelő ünnepélyes keretek között adta át a kitüntetéseket, míg a gyergyói részeken kitüntetett gazdáknak ugyanakkor Bors inspektor nyújtotta át a „Meritul Agricol” rendjelteket.

Mindenestre az elismerés arra érdemes csiki gazdákat ért. Szeretnénk ha mindenképp bepillantathatna Bartha Adámnak esekefalvi vagy Demes Eleknek csik-esekefalvi gazdaságába. Lássák meg, hogy lelkesedéssel, gazdszeretettel, a földnek szeretetével a mostoha csiki viszonyok között is lehet gazdálkodni. Még pedig olyan szápon és eredményesen, ami önkénytelenül csodálatra ragadja a figyelt.

Házen vannak az egyre többen akadnak vármegyénkben, akik az utóbbi évtizedek sorsfordulásában mind nagyobb szeretettel és okosságal állnak a föld mellé. Vannak még, akik kitüntetésre érdemes intelligenciával megértik a föld szavát. De egy percig sem vitás, hogy ezek között is első helyen kellene említeni Bartha Adámot éppen úgy mint Demes Eleket. Ha a két csik-i gazda valóban büszkesége a mezőgazdaságuknak. Hataldó szellemükkel, a föld tudományával lépést tartó okos áldozatoságukkal, csupán a lelkük nagyobb. Az a lélek, amely a gazdát is a maga mestersegében a művessel tökéletesség felé irányíthatja.

Bartha Adám és Demes Elek a csiki földnek igazán művészei. Amit produkálnak, amilyen arra természetességgel és munkás szeretetséggel, az ősi rögök kenyeret adó szivobbanását felfogják az a mintagasdáknak minden mértékét túl.

Igazán örvendünk, ha a közigyelmet a királyi kitüntetés alkalmából, a csiki garda verejtékes munkájára fordíthatjuk és ellátogathatjuk Bartha Adám és Demes Elek mintagasdásgaiba, hogy leróhassuk elismerésünket assal a munkával szemben, amely a legmagasabb helynek figyelmét sem kerülte el.

A kitüntetésekkel fakedjon áldás a csiki gazdára, hogy megérthesse az okos gazdálkodás mélyiségeit, és látva utána megtalálja a földjében a becsületet élet lehetőségét.

BEL- ÉS KÜLFÖLD.

A diákok köz munkája. A közép- és főiskolai katonai előképzéseket a nyári ünnepidőben köz munkára hívják be, két sorozatban, még pedig július 10-től 30-ig és augusztus 3-tól 23-ig.

Az orosz légügyi miniszter Romániában. Valio tábornok az orosz legi haderő parancsnoka július 5-én Romániába érkezett. Több kösött megintozta a magas vendég a brassói reptér pályán, majd ott kösült repülőgépen próbarepülést is végzett.

Sturdza herceg tragikus esónakkirándulása. Piatra-Neamt közelében a Bistrita folyón borsalmas szerencsétlenség érte Sturdza Dimitrio herceget. A 35 éves főbírtokos titkárával esónakba tít es elindult a Bistrita folyón, hogy Tarzan kösésében levő fűrészgérgyárt felülvizsgálja. A csónak a meg radt folyón felborult és a herceget az ár magával ragadta. A tragikus végű herceget özvegye és két árva fia gyászolja.

A román kormány és a kisebbségek helyzete. A román kormány minisztertanácsa foglalkozott a kisebbségek helyzetével. A fővárosi sajtó szerint a kormány már kimutatásokat készített azokról a magyar földművesekről, akik az agrárreform során földet kaptak. Megállapított: a minisztertanács azt is, hogy a magyar földművesek a többségekkel azonos bánásmódban részesüljenek, a magánvállalatoknál alkalmazott magyar tisztviselők száma pedig továbbadja a romániai népkisebbség esónakát. Egyebként a fővárosi sajtó arról is tud, hogy a minisztertanács mint elvet kezegente, hogy külön törvényekre minczen szükség mutatán az ország jelenlegi törvényei széles lehetőségeit nyújtanak a kisebbségi érdekek kielégítésére. Az elvi kérdéseket pedig, amilyen a vallás, iskola, nyelv és a köztállásokban való részesedés, az alkotmány szabályozza.

Az országőrök és az orvosi növények értékesítése. Az országőrök szervezete tudomására hozta minden országór egy gye, hogy az országőrök alpját képező elveknek megfelelően a nemzetgazdaságunk egyetlen forrását esón szabó tevékenységükön kívül helyet és mindent fel kell használni, ami értékesíthető. A mostani idényben az ifjúsg hőven szednet és raktározhat el harsavirágot, akácvirágot, csorosznyaszarot stb. — A gyógyszerészeti ipar nagy hasznát veszi ezeknek a termelvényeknek, melyeket legtoábbzör külföldről szerez be. — Az országór egységek a gyűjtött anyagot a Légiónál adják le s munkájukért díjazatot, könyv vagy folyóirat alakjában osztott kitüntetések kaptak. A megőrzésre és szárításra vonatkozólag az országőrök elküldi a szükséges utasításokat. Egyben kösül az országőrök egységekkel, hogy fedítsanak minél erélyesebb harcot a fergék kiirtása végett.

Munkaterület.

Lapunk 22-ik számában a felsik-i tanítógyűléssel és a foglalmi munkák áldozatos történeli hangvételűvel kapcsolatosan beszámoltunk arról a negyvenalé és igazán szűkegyszerű zeneművelésről, amit Sarkadi Elek senetanár a gondjaira bízott székely ifjúsg körében kifejt. Most csak röviden arra szeretnénk söt kötelességünknek érezzük rámutatni, hogy elhanyagolt székely kultúránkat az egész vármegye területén kötelességünk volna munkába venni.

Mindenkinek érelnie kell a személtetés témán mutatkozó hiányosságokat. Előrendű kötelességek közé tartozik ennek az ügynek szakaszerű irányítása. Javaslattal jövnék a senetanár, ha megértenének. Javasoljuk vármegyénk társadalma fogjon össze s hasson oda, hogy falvaink kántorai és arra hivatott tanítói legalább köthetes tanfolyamban részesüljenek. Köt hét alatt Sarkadi foglalmi senetanár egyes és egységes uton tudtaná el falvaink ének és senekari irányítását.

Nézünk söt magunk körül. Látjuk: nagyapánk örök szép dalait, melyek nap nap után felcsendülnek a világ valamelyik, söt egyszerre több rádióállomásán is — elfelejtettük. Pötömnyil gyermekkoromból emlékszem, megboldogult nagyanyám tisztán csengő hangon énekelte: „Az alvégen van egy malom...” Kodály földolgozásában, más szöveggel az egész világ ismeri, csak ami falvaink felejtették el... A példákat szászával lehetne felsorakoztatni. Kétségtelen tehát: tenni, cselekedni kell ebben az irányban. Az eredmény nem fog elmaradni. Nem, mert a nép lelkében élnek azok a melodiák, melyekre újból meg kell, kötelesség megtanítani.

Fogjon össze tehát vármegyénk társadalma s tegye lehetővé a tanfolyam megtartását. Meg vagyunk győződve, hogy Sarkadi tanár úr örömmel fog a vármegye rendelkezésére állni s kántoraink és tanítóink pedig szívvel-lellekkel fognak részt venni a tanfolyamon, hogy sőtán egységesen és hatásosan lépjenek fel a falvakon... Egyik legközvetlenebb és legközvetlenebb „vetés” lenne ez.

Apróságok.

A pünkösdi bucsu.

A katolikus csiki eskelység nagy ünnepe a pünkösdi bucsu végül is a régi fényében maradt le. Annak dacára, hogy a bucsu megtartása körül a legutolsó percokig annyi ellentmondó hír volt forgalomban, mégis nagy tömegek jöttek el ez évben is a Csodatévő Máriahoz. A bűnyemiszter pünkösdi éjdt két nappal előtte meg az engedélyt a bucsu megtartására, ami végérvényben mégis csak megérdmódott. Aselőtt 30-40 ezer ember is felkereste vallásos tiszteletében a kegyhelyet, míg ma tizenöt ezerre becsülük a bucsuok számát.

Egy hadiövegny kerestett fel. A somlyói bucsura jött. Máriahoz marádkolt nagy bajával. Amint előadta, a férje elesett a harcáren. Sok gyermekkel maradt el. Asóta se halgatsja meg senki a panaszát. Azt a cseleky nyugdíjat sem tudja megkapni, ami jár neki. Asért fogadta a mostani pünkösdi bucsut, asért jött el olyan messziről a Máriahoz, hátha hossza segít valamilyen jó ember támogatásához. Aki megéri ezt a száonyú igazgatalságot. Azinek módjában van segíteni. Szegény hadiövegny. Értelme az az. Az ugyan már igazán csak az Isten segíthet. Az Isten, aki kegyetlenül le kell sújtson a kötelességtől megfeleltetett emberre.

Jubiláris esztendő es a vármegyének is. Haza esztendője lesz június 15-én annak, hogy a világháboru idején az orosz fronton teljesen megsemmisült a 38-ik honved hadosztály. A csiki eskelyi fiuk tömegei haltak meg Aszago előtt ezen a napon. Sok csiki édesanyának, özvegynek a könnyei tapadnak ehaz a szomorú naphoz. Emlékezzünk meg hát erről a tragikus évfordulóról is, bármennyire beleveszett a háboru utáni megpróbáltatások tengerébe. Aszuk elő onnan és vegyük tiszteltet körül vármegyénk hősiainak dícsó emlékét.

Más is meghgyelte bizonyára, hogy az utóbbi háza esztendő alatt ebből az értékes népöl sok értéktelen vonás is feltört. Iyenek például az árukodásnak, az egymás elvádolásának tömeg-jelensége. Csak a hatóságok a megmondhatól, hogy naponként hányan fordulnak meg feljelentésekkel nem is szólva a névtelenekről. — A másik a saorgalelkűség. Rossz néni, menyiré nem bírjuk a megpróbáltatást. — Harmadik pedig, hogy ebben a megpróbáltatásban csak asoz van kurázija, hogy a bajok okát egymásban keresse. Ebben nagy ez a nép. Mindenképp söt nagyserüen sötet küsötte. Azt nem bánja. De hogy valakit a saját vére kösül bo'ogatul lásson, azt nem bírja ki. — Azután kezdhetünk volna azon is, hogy a tekintély tiszteltetéről is egészen különösek a felfogások. Azt hiszi, hogy a kisebbségi sorokban, a község nyomorúságban annyira egyok vagyunk, hogy ott eltűnik minden tekintély.

Csak ugy kapából írunk ide — magyarul szólva — egy pár schlagwortot. — Erdemes fölöttük elgondolozni és elkeseredni.

Megszűnt a kényszereregyezés.

A kényszereregyezés megszüntetéséről szóló törvényrendelet, amely a Hivatalos Lap május 5. számában jelent meg, mindössze öt szakaszból áll. Az első szakasz hatályon kívül helyezi az 1925 évi kényszereregyeségi törvényt, valamint az ennek módosításáról szóló 1930 július 4-iki és 1932 október 20-iki törvényeket is. A második szakasz arról intézkedik, hogy a törvény kihirdetéséig a kényszereregyeségi törvény 19-ik szakasza szerint a hiteselek gyűlésén megválasztott kényszereregyezések továbbra is érvényben maradnak, a hatályon kívül helyezett törvény rendelkezésével ez rint. Ugyancsak érvényben maradnak azok a kényszereregyeségek, amelyeket a bíróság elvben elfogadott, hogy ha az adós, a törvény kibírdetésétől számított 10 napon belül a jegyzői hivatalhoz (a törvényzék illető osztályán) írásban benyújtott nyilatkozattal arra kötelezi magát, hogy a bejelentett követelések legalább 75 százalékát legfeljebb 3 éven belül és legalább negyedéves egyenlő részletekben megfizeti.

A harmadik szakasz szerint a bíróságok továbbra nem adhatnak a kényszereregyeségi törvény 47. szakasza szerinti kegyelmi határidőket, még azokban a kényszereregyeségi ügyekben sem, amelyek jogerősen omologálva vannak.

A negyedik szakasz ismét hatályba helyezi és egyeztet mind az egész ország területére kiterjeszti a régi királyságbeli kereskedelmi törvény 834-844 szakaszeit, amelyek a moratóriumról szólanak.

A törvényrendelet a régi királysági kereskedelmi törvény 845-885. szakaszeit is érvénybe lépteti a csatolt területekre is, amelyek a csatolási megindít-

tása után folyamatba tehető a csőd keretén belül lefolytatandó kényszerregyezségi eljárásra vonatknak.

Az ötödik szakasz végre úgy intéződik, hogy a konverzió törvény 55. szakasza szerinti esetekben, vagyis kereskedők, kereskedelmi irodák és vállalkozások, akiknek kényszerregyezségi eljárás alá esnek és emellett a hitelviszonyok javát és a kényszerregyezségi törvény alkalmazását kórték, ezeknek esetében a hatályon kívül helyezett kényszerregyezségi törvény a vonatkozó szabályok szerint továbbra is érvényben marad vagyis alkalmazandó.

Kertészeti és gyümölcsészeti kiállítás Oluj-Kolozsvárt.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet az Erdélyrézeli Méhész Egyesületnek augusztus hó 20-24. napján, Kolozsvárt a R-formátus Kollegium Collegiumu (Farkas) uccal régi épületében kertészeti és gyümölcsészeti kiállítást rendez. A kiállítást a méhészettel szoros kapcsolatban van. A méhek, a gázda ingyen napesámasai összehordják a virágok nektártartalmát és emellett lényegesen előmozdítják a virágok megtermékenyítését, mert virágról-virágra szállva magukkal viszik a hímport a nőivarú virágok hibéjére. Ezért egy gyümölcsösből sem hiányozhatik a méhes, ha állandó, jó termést akar a gázda elérni.

A kiállítás három főcsoportra oszlik. I. gyümölcs, II. virág és III. konyhakertészeti. A gyümölcsészeti csoportban kiállítandók gyümölcsfa cseméték, bokrok, nyers és feldolgozott gyümölcs, szeszvények, befőttek, pálinkák, szörpök, folyékony gyümölcs, ecet stb., kertészeti gépek, eszközök, anyagok, műtrágyák, növényvédelmi szerek, stb. A virágkeresztési csoportban cserepés és vágott virágok, koszorúk, csokrok stb. A konyhakertészeti csoportban pedig az összes konyhakerti növények nyersen és feldolgozott állapotban aszalványok, konzervek, stb. valamint a konyhakerti gépek, eszközök, anyagok, stb.

As öt napos kiállítást igen gazdag változatos és szakaszpontból értékes program fogja vezényelni a gázdák és a méhészek számára. A megnyitás napján 20-án d. u. nyílik meg az erdélyrézeli méhészeti kongresszus, amelyen az időszaki méhészeti kérdéseket fogják megvitatni a méhészek. Este közös vacsora lesz, 21-én folytatódik a méhészeti kongresszus, míg 22-én, hétfőn d. e. 10 órákor lesz az E. G. E. Kertészeti és Gyümölcsészeti Szakosztályának ujjászatú gyűlése, mely az előjelenekről ítéltve igen látogatókkal igértetik. Ugyanezen d. u. háziipari előadások, 23-án képzőművészeti előadások és kirándulások lesznek az E. M. E. méhészeti telepen. A kiállítás az E. G. E. tagjai díjaztatni vehetnek részt. A kiállítás számára 50 székkel és utasok részére engedményes díjért érte az egyesület a C. F. R. vezérigazgatójától. Minden a kiállítással kapcsolatos kérdésben készséggel és díjaztatni nyújt felvilágosítást az E. G. E. Kertészeti és Gyümölcsészeti Szakosztálya.

A megyei hivatalos lap június 1-i számából.

Kivonat a helybeli városi tanács 1526-1938 sz. jegyzőkönyvéből.

A helybeli gör. kath. egyházközség számára engedélyeztetett 200 m² terület a városi parknak északnyugati sarkából.

Az évi adókievő bizottságba Lunguclu Clement rendez tagnak és Bulacu András póttagnak kinevezik.

Özv. Filó Karoly és Gispár Gábor temetőjezési vállalatának közleget adóját határozat levi évi átalányban állapítják meg.

A város nyomtatvány szükségletének szállására a „Harghita” nyomdát kőtt szerződést a tanács.

A Vigadóól a törvényszéki épületig terjedő utasakazon levő telefont kábelnek földalatti állítyasztására szükséges engedélyt megadja.

Megbízta Tóe B. Balamín, David Ignác, W. Hubo'd Agoston szakértőket, hogy egy lovat vásároljanak a város részére.

A városgázda teendőit ellátásával David Gábor sófórt bízzák meg.

A város polgármesteri hivatala az idegen nyelvi feliratok ellen.

A város polgármesteri hivatala 1037-1938 sz. rendeletével megállapítja, hogy a város területén ma is található idegen nyelvű feliratok, reklámok és hirdetések. Eppen ezért erendeli, hogy minden hivatalos vagy magán jellegű hirdetőnyomat romba rovelven készítsenek. A rendelet ellen vétőket 50-1500 lei büntetéssel sújja.

Kisajátítási ítelet.

A helybeli városi tanács a piaciról a vármegyéhez vezető úttestnek szabályozása céljából kisajátítást kért a görög-lelei egyházközségtől, valamint a P. Iru Rarea gimnázium tulajdonát képező területektől. A határolt eljárás során a törvényessék 2-1938 sz. ítéletével a város kérését indokoltnak találta és a megnyitandó ut szabályozására 236 m² terület kisajátítást elrendelte.

A Gyilkostó osónakaszásának szabályrendelete.
Gheorghe (Gyergyószentmiklós városi tanácsa szabályrendeletet léptetett életbe, amely megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a város egyesek vagy társaságok sport illetve üzleti szempontból csónakokat tarthatnak. Csónak tartásának a tanács engedélyre szükséges.

Árlejtések.

1938 június 15 d. e. 10 óra: A Piacsi-de-Jos (Kásonaljai) Állami iskola építése.

1938 június 15 d. e. 10 óra: A helybeli pénz ügyigazgatóság adómegállapító osztályán árlejtés van a Madaras-l italmérésre. Rókkantak 10% engedményben részesülnek.

Harghita-füldő villanyvilágítása.

1938 június 16 án Ciu (Caikacsó) községközé- nál árlejtést tartanak a harghita-füldő villanyvilágításának bevezetésére.

Comeni (Kosmár) község 10 es számú vég- területről: 1880 m² faanyag 413.600 lei értékben. Ár- lejtés: június 15 d. e. 10 óra.

Ghimesfaget (Gyimesbükk) község június 20 án árlejtést tart 300 m² tört kőre.

Josoni (Alfalu) két italméresi jogat június 18-án adják berbe 5 centendőre a helybeli pénzügy- igazgatóságon.

A Tomesti-i (Caikacsó) kulturhász építésének árlejtése 1938 június 15. Érték 506.414 lei.

A vármegyei prefektúra 100 ői tűzfára tart árlejtést 1938 június 22-én.

Üresedések.

Snaeni (Gyergyóújfaló) község pályázatot hirdet egy- pászárnak és egy- tiziviselet állásra. Kérvények június 15-ig terjesztendők elő.

Marcurea-Ciu (Caikacsó) város tanácsa 1938 augusztus 1-ével átadta a városgázda állást.

Szoligabiroi állások.

A Mon. Oficial 1938 május 27-én megjelent 120-ik számában pályázatot hirdet több szoligabiroi állásra.

FIGYELEM!

Hölgyem, akar a nyáron szép lenni?

mert csak rendes fejjel lehet szép, rendes fejet csak

WELLA DAUERWELLEN örökhullám után kaphat.

Garantált biztos siker.

A nagyérdemű hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy a nagy anyagi áldozatok árán, sikerült külföldről a világhírű WELLA (DAUERWELLEN) örökhullá- mosító gépgyártól az 1938-as típusú, legújabb gyárt- mánya, külső és belső 6 Voltos fűtőtesteket besze- reznom. — Ezen gép nem téveszthető össze más ha- sonló nevű belföldi Wella gépekkel. — Az eredeti

Wella Dauerwelle örökhullámosító gép

újabb Bukaresti és Párizsi fodrász-versenyen, mint a liposeli és budapesti mintavásárokon első díjjal lett kintutve. — Tovább írszem a nagyérdemű hölgy- közönséget, szintén sikerült nekem eredeti külföldi örök- hullámosító olajokat beszereznem a mi amonák honvá- adása nélkül lesz az örökhullám elkészítve. Az örök- hullám tartósságáért és a hajnak az eredeti színe és selyemsége megőrzéséért 8 havi írásbeli garanciát adok.

1938 május 24-től, 1938 július 24-ig

o i e ő honapot rendstem,

hogy a nagyérdemű hölgyközönségnek módjában álljon a hirdetésem és munkám valódságáról meggyőződni. Szives pártfogásikat kéve a nagyérdemű hölgyközön- ségnek, mara lok teljes tisztelettel:

Bartha Géza, „Corso“-fodrászat
Csikmegye egyedüli Wella-géptulajdonosa, M. Ciuo.

1-3

Erdély gyümölcsstermesztése és az E. G. E.

Irta: Török Balint.

Országrészünk gyümölcsstermesztése az utóbbi időkben erőteljes lendülettel fejlődött. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az eddig elért eredmények mellett megállhatunk. Ennek meg- világítására elég ha rámutatunk a lakosság általános nyers gyümölcs fogyasztására. Amíg Romániában átlag egy lakos évenként 3-4 kg. nyers gyümölcsöt fogyaszt, külföldön az évi fogyasztás 50-70 sőt a 100 kg.-ot is meghaladja.

Gyümölcsstermesztünk minősége elsőrendű, illat és zamat- anyagokban gazdag. Kétféle feladat áll előtünk a termelés és értékesítés terén. Először is igyekeznünk kell a termelést azonos feltételekkel, vagy átlátszó egységessé, a minőség pedig a rendszeres permetezéssel javítani, exportképessé tenni. Másodszor pedig az értékesítés terén propagandát kell fejten a belföldi nyers gyümölcs fogyasztás érdekében és meg kell szerveznünk, minden eszközzel elő kell mozdítanunk a gyümölcs exportot.

Ezeknek a feladatoknak illetve kitűzött céloknek a meg- valósítása érdekében óhajja újjászervezni az E. G. E. az egye- sület kertészeti és gyümölcsészeti szakosztályát.

A Szakosztály feladatát fogják képezni a gazdaságok- ban a tömegtisztítás beindítása és irányítása az egyes vidékek- nek meg nem felelő vagy vegyes és nem piacos fajtájú gyü- mölcsök átoltása, a vidék számára megállapított néhány leg- jobb fajtára.

A meglévő termőfákban foglalt vagyont csakis így tehető jövedelmezővé.

A belföldi piac, valamint a külföldön való értékesítés számára a fészes gombáktól megtámadott, eltorzított fejlet en gyümölcs egyáltalán nem jöhet számításba, egyrészt, mert az ilyen gyümölcs nem keresett, nem versenyképes másrészt, mert rothja és veszélyeztetett termelésünk hírnevét.

Bele kell vgyük a köztudatba, hogy a gyümölcsök ép oly élőlények, mint az ember, az állatok vagy a többi növények. Eredményt a gyümölcsstermesztésből csak az várhat, aki a fák és a gyümölcs egészségét megőrvi.

Az E. G. E. programjában jelentékeny szerep jut a kert- észetnek, így elsősorban a gyümölcsstermesztésnek. Az E. G. E. országos gyümölcsstermesztői csoportján a gazdasági tanfolyamok korreln belül gyümölcsfa telepítés, ápolás és védekezés tanfolyamokat rendezett, amelyeket a jövőben foly- tatni szándékozik.

Kedveseményes árak és feltételek mellett szerente be az értékeltek gyümölcsfa cseméit, olgály, növényvédelmi szert, eszközöket, tájékoztatja a gyümölcsstermelő gazdák közn-

séget a védekező szereknek házilag, legolcsóbban és egyze- rűbben való elkészítési módjait felől.

A gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos szakmunkák terén nehézségek mutatkoznak, mert nagy hiány van a megfelelő képzettségű kertmunkásokban, akik a munkákat szakszertőn kezelni és a védekezési munkákat gyakorlatilag önállóan el- látni tudják.

A Szakosztály munkakörébe tartozik a piacra kerülő gyümölcs egyetemes elvételre való válogatásának szakszertő csomagolásának tanulmányozása és még számos olyan részletek- és, amelyekre itt nem térhetünk mind ki.

Tulterelésről ma még nem tudunk beszélni. Inkább szervezetenélről. Az E. G. E. kertészeti és gyümölcsészeti Szakosztályának célja és feladata e téren is megtenni a tőle telhető, de nyomtatékkal hangsúlyozzuk már jó előre, hogy elsősorban a termelőknél áll, hogy a lehetőségekből megint valóra válthat a Szakosztály és hogy az erdélyi gyümölcs jövőjét megteremthetjük-e?

A világsajtóból.

Az egészséges és beteg szívről.

A szervezetnek megalkatása nélkül dolgozó szív, a szív. Pillanatig sem szünetelhet a szív működése, mert akkor szavazók állnak be az agyban s ha rossz- sabbra kihagy az érverés elvesz az öntudat és beavat- kosás nélkül az élet komoly veszélybe kerül. Ilyen kihagyások szoracskére ritkán és csak nehéz szívbeteg- esetekben fordulnak elő.

A szív dolgozó képessége csodálatos. Minden szív- dobbanás 50 cm³ vért présel be az ütőerekbe. Minden dobbanás akkora munkának felel meg, amely 80 gr. súlyt egy méter magasságra emel. Egy egészséges szív percenként körülbelül 72-t üt, amelyek munkája egy perc alatt 6 kgr. súlyt 1 méter magasságra emelne, 24 óra alatt tehát a szív 8 ezer kilogram- méter munkát végez. Egy öreg ember szívének a munkája 21 millió kilogramm méter. De igazában a szív ennél sokkal nagyobb teljesítményt végez, mert az a számítás a pihető ember szívét veszi alapul. Tevé- munkáján a szív működése megváltoztatódik. Minden komolyabb fertőzéssel a szív nagyobb munkát végez, mert a megkeményített részek fortózó anyagának kiki- szárbólására sok mennyiségű vért kell szállítani. Egy betegség kimenetelére nagyon részt attól függ, hogy a szív és véredény rendszer mennyire bírja ezt a foko- zott munkát.

A fiatal friss szív könnyen alkalmazkodik az írom- munkának vagy izgalomnak minden változatához. Azú: mi sportolónak nevezik, az nem más, mint a szív alkalmazkodási képességének fejlesztése.

A szívnek két kamraja van, a szív billentyűk által kikötésen zárdó nyílásokat. Minden betegségi a kamrával ezek a nyílások elszakadnak vagy a billen- tyűk nem zárnak tökéletesen. Egy ilyen állapot halá- li költetve legyen, mert a vérkeringést le állja. A világsajtó megis jobb kimenetelre van az ilyen zavara- ra. A szív egy ilyen billentyű hibát fokozott munká- val úgy kiegyenlít, hogy a szervezetet a szükséges vér- mennyiséget mégis megkapja. A szívnek ezzel a ki- egyenlítő működésével voltaképpen megkezdődött a szív betegsége, de a szív annyira tökéletesen van be- állítva a zavart kiegyenlítő munkát, hogy az ember so- szor érezte a zavartól sem veszt észre szívbeteg- ségét. Egy ilyen szívbillentyű betegséggel előforduló, kényel- mes életmód mellett sokáig el lehet élni.

Szívbillentyű hibák a billentyű gyanújától vissza- maradt aebből következik. Egyetlen esetben ke- rezett ilyen eset élethosszra megmarad és n- gyógyítható. Viszont sokféle szívrendellenesség van, ami tökéletesen gyógyítható.

Rész tanácsot adunk a szívbetegnek, ha ezt tanácsotunk, hogy figyelje a szívét. Ez sokszor szak- embernek is nehéz. Amit megtehet az, hogy gondosan kezeli a szívbeteg mindazokat a szenvedélyeket, amelyek a szívre károsak. Igen fontos, hogy rendszeres orvosi megfigyeléssel igyekezzen megelőzni a bajokat.

Hogy áll az orvosudomány a szívbetegségekkel? A 18-ik századig nem jutott tovább szemlél, mint amed- dig a görög Hippokratés id jében. Az első nagy lépés az volt, amikor a bécsi Auenbrugger 1761-ben fejte- tte, hogy a mellén percsettű való kopogással rejtek- betegségeket felismerhetők. A röngén európaiak ez a módszer volt az egyetlen támpont a szív betegsége- feltérítésében. A vitropogán áru legtöbb esetben sz- állapítható meg, hogy a szívbeteg egy része a mag- nagybetűt szív következménye. A szívdobbanás hangja jól hallhatóvá változik, ha a billentyűnek va- lami zavara van. Ezeknek a hangoknak meghallgatásá- ra továbbfejlesztett a gramofon és a hangosfilm, amelyeknek segítségével a szívhangok több eszere- sen meggyobbíthatók, vissz lemeze vagy filmre ve- hetők, ahonnan megállapíthatók a legrejtettebb szív- hangok is.

Minden iskolás gyermek tudja, hogy vannak olyan halak, amelyekben elektromosság termődik, meg pedig olyan mennyiségben, hogy attól egy ló elpusztul. Más állatok is, éppen úgy az ember is elektromosság- termelő. Az izom összehúzódása alkalmával valamint a szív dobogása közben is elektromosság fejlődik. Az emberé! ezt a nagyvonalú áramot nem érezhetjük, de érzékenyebb készülékekkel észlelhetjük s erre szor- gát az elektrocardiograf, amely ma a szívbetegségek megállapításánál az orvos tudományának olyan nagy- szerű támogatója.

„Westermanns Monatsheften“
Braunschweig.

Asztalosok, kocsigyártók, kerékgyártók Kőrísfa deszkák és kőrísfa-anyagok eladók. Marcurea-Ciuo, Strada I. C. Bratianu 80. szám alatt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Urnajja.

Junius 16 az Ortáriszentségben jelenlevő Krisztus ünnepe. A katolikus világ magasztos napja, amelyet ekkora nagy ragaszkodással vess körül a Banne biak tömege. — Csak most látunk az eucharisztikus Kongresszus méreteiben, Krisztusnak világszerte hatását. Hígyjünk Banne. Különösen ma, amikor a gyűlölet annyi szenvedést okoz a földön, mélységes hittel hiszünk Banne, mint a szeretetnek, a békességnek, az igazságunk örök ígértében.

— **Előléptetések.** A junius 1-i előléptetések alkalmával a helybeli tisztikarban Brasztovaszky Jost századosot őrnaggyá; Radu Mihail főhadnagyot századosossá léptették elő.

Junius 12-én délután van a főgimnázium tornavisszajaja. A helybeli főgimnázium ifjúsága junius 12-én vasárnap délután 4 órákor tartja évszázad tornavisszajáját a gimnázium udvarán, amelyre lapunk utján is meghívja az igazgatóság az intézet jobbarátait. Községünk evról-évre nagyobb érdeklődéssel szokta kísélni az ifjúságunk tornavisszaját, amelyek mindent nagy élvezetet nyújtanak. Felhívjuk a figyelmet most is az ifjúságunk tornavisszajájára és hiszünk, hogy a régi szeretettel megpártolja községünk az intézet nemes igyekvését.

— **Odorheiu (Udvarhelyen) bejegyzték az első nőügyvédjelöltet.** Boga Éva Mariát az udvarhelyi ügyvédi kamara bejegyezte az ügyvédi jelölt sorába.

— **Felvételi vizsgák és évszázad a rom. kat. főgimnáziumban.** Az I. osztály felvételi vizsgája junius hó 21-én, kedden d. e. 8 órákor kezdődik; az V. osztályá junius 22—24. napjain lesz; a tanév ünnepélyes bezárása junius 26-án, vasárnap, d. e. 10-kor.

Dan Antonescu törvényességi elnök elnökölte. Junius 9-én ünnepélyes keretek között tette le az esküt Dan Antonescu a csikmegyei törvényszék új elnöke. A bírói és ügyvédi kar ünnepi közgyűlésének plenumában Dr. Todor János törv. bíró vette be az esküt az új törvényességi elnöktől, akit állásába rövid beszéd kíséretében beiktatott. Az ügyvédi kar nevében Dr. Vasu kamarai dokan köszöntötte Antonescu elnököt, aki válaszában köszönetet mondva vette át a törvényességi vezetést.

— **Meghalt Daida Jenő.** A romániai magyar újságrást pórolhatatlan vesettség érte. Nagy hősről kinos szenvedés után meghalt Daida Jenő, az országos hírű kiváló költő és újságíró, a Keleti Újság szerkesztője. Fiatal volt. Mindössze 31 éves korában rágedes ki kűsült a halál. Egyike volt a legtehetségesebb fiatal íróknak, akit igazán derékbe tört a korai emulása.

— **30 éves találkozó.** Felkértem azon osztálytársaimat, akik valamit egyént az 1908 évben a Sumuleu (csiksomlyó) tanítókörében végeztek, szüveskedjenek csikmák tudni a 30 éves találkozó napjának megállapíthatására végezt. Címem: Albert Vlăscu, Tuznad Bai, „Vila Albert”.

— **Az utazó község figyelmébe.** Az utóbbi időben a városunk területén megforduló idegeneket, a hatóságok fokozott módon ellenőrzik, a város körzetében fekvő vágárdatábor miatt. — Ezért felhívjuk a figyelmet arra, hogy mindenki igazolói iratokkal felszerelve induljon el hazuról.

— **Kisdiákok irtóhadjárata a kártevő rovarok ellen.** Érdekes tartalmú körrendelet érkezett a napokban a nemzetnevelésügyi miniszteriumból az összes kisebbségi tanintézetek főhatóságaihoz. A körrendelet felhívja a főhatóságok figyelmét, hogy a tanulóknál szorgalmazzanak a kártevő rovarok pusztítását. Ilyenkor, tavasz idején okoznak a rovarok nagy kárt a gyümölcsösökben és ennek eljét lehet venni, ha a tanulók is bekapcsolódnak azok pusztításába, aminek nemzetgazdasági szempontból nagy jelentősége van. A kisebbségi egyházak főhatóságai a körrendeletet megküldötték az összes iskolák igazgatóinak.

— **Agyonverték két boraséki kereskedőt.** Mintegy két héttel ezelőtt Perli Băla 51 éves és Herman L. pót 50 éves boraséki kereskedők hazuról elutaztak, hogy egy külföldi cég megbízásából munkákat vásároljanak. A két családos ember azóta semmi életjelet nem adott magáról. A napokban egy pásztor a Dorna-Vatra közel egyik erdőben két férfi holttetére akad. A vizsgálat megállapította, hogy a két eltűnt kereskedőről van szó, aikat ismeretlen tettesek agyonlították. Perli után hat, míg Herman után nyolc gyermek maradt árván.

— **Letartóztatott Minier segédlelkészt.** Minier Albert Praesil-de-jos (Kászonsalim) segédlelkészt feljelentették a csendőrségben, hogy az iskolás gy. ermek között államiellenes eszméket terjeszt. A csendőrség asonnal megindította ellene az eljárást, amelynek során több gyermek súlyosan terhes vállomást tett a segédlelkés ellen. A jegyzőkönyvezés során a lelkész ártatlanságát hangzottatta és kijelentette, hogy bosszu sídósata. A csendőrség Miniert letartóztatta és betekítette a helybeli ügyességre. Itt megállapították, hogy az ügy a katonai törvényszék hatáskörébe tartozik és betekített Braszóba a su yosan megvádolt fiatal lelkészt.

— **Hirtelen halál.** Junius 10-én reggel hirtelen összeesett és pillanatok alatt meghalt Spierer László helybeli södségkerekedő. Az egész város társadalmában nagy részvétet kellett ennek a derék, szorgalmas embernek hirtelen halála, akitel szívasóhűlés végzett.

— **Országos vásár Gheorgheni ben.** Gyergyószentmiklóson az országos vásárokat a következő napokon tartják meg. Junius hó 14—15-én állatvásárt, junius 15-én kirakóvásár napja.

— **A munkaügyi miniszter rendelete szerint a „román” nev alatt román állampolgár értendő.** A munkaügyi miniszterium a munkaügyi felügyelőségekhez rendeletet intézett a magántanonc-otthonok ügyében. Ebben a miniszterium tisztvisere azt a kérdést, hogy a rendeletben „román” névvel nevezetteknek mindazokat kell tekinteni, akik román állam polgársággal bírnak.

— **A Maros áldozata.** Súlyos megpróbáltatás érte Veress Adam Praesil-de-jos (Kászonsalim) tekintélyes gazdát. Árpád nevű 14 éves fia, aki a lernut (radnóti) földműves-iskola növendéke volt, a múlt héten fürdés közben a Marosba fulladt. A tragikus körülmények között eihalt gyermekét, földig sújtott szülei haza hozták és lithon temették el Kászonszék általános részvételével.

— **Kártvétel miatt eljárás.** A Ciurani (Cromfalvi) csendőrfőmester az egyik fürdőszobájában több munkást tetten ért, amint szabad időjűkben, párosban kártvételre. Feljelentette őket és így Simon Imre, Farkas B. la, Barlos Imre és Ignác munkások ellen az ügyesség megindította a nyomozást.

— **Megszökött az építkezés.** Általános a panasz az építő iparban is. Most az építkezési főszerep és minden kedv szűnnetel. Tulán soha nem észleltek annyira a gazdasági válság ebben az iparban, mint ebben az évben. Egy-két vidéki családi házon kívül semmi építkezés nincsen a vármegyében.

— **Patkány-veszedelem a városban.** A város lakosságának állandó panaszolása nyomán több ízben foglalkoztunk ezzel az annyi veszedelmet jelentő kérdéssel. A város területén a patkányok valóban annyira elszaporodtak, hogy már az ellenük való védekezés is egyenlően tökéletesen hiábavaló. Ezért még Farağa polgármester de-jében megindult a mozgalom, hogy a város egész lakosságát egy napra megmérgezzék a védekezéshez. Több ízben tolmácsoltuk a lakosság azon óhaját, hogy mindenki anyagilag is szívesen járul hozzá az akcióhoz. Végéreményben most már annyira kétségbeesett a helyzet, hogy tovább várni és tétlenül nézni az eseményeket nem lehet. Ezért ismételtel kérjük a város vezetőségét, hogy a patkány mérgezését egy napra készítse elő és akkor mindenki tartsa kötelességének támogatni ezt a fontos intézkedést. Vigyázzni kell a köztisztaságra és különösen a város körüli patakok medrének általános kitakarítása volna időszerű.

— **DIRECTIUNEA SOCIETĂȚII DE VE VANĂTOARE DIN MERCUREA-CIUC** comunită membrilor societății, ca Ministerul Agriculturii și Domeniilor a prelungit aprobările permiselor de vânatoare până la 30 Iunie a c.

— **A CSIKSZERDAI VADÁSZTÁRSÁG IGAGATÓ-SÁGA** értesíti a tagjait, hogy a Földművelésügyi és Uradalmi Miniszterium meghosszabbította a vadászengedélyek érvényességét folyó évi junius hó 30-ig.

— **Halálos szerencsétlenség.** Sintha I. v. helybeli 20 éves munkás, Gá. András István fürdőszobában dolgozott. A fiatal munkás érthetetlen okokból ment a gépiem pincéjébe, a szobások b. z. osítókezelő kerékzár megkötöztette a transmizsziókat, amelyek a szerencsétlen munkást elkapták és halálra szúrták. A munkás a helyszínen kiszemelt.

— **Iroda athelyezés.** Ügyvédi irodámat I. C. Bratlanu ucca 58. szám (a Transsylvania Bank épülete) alá helyeztem st. Dr. Máthé László.

— **Megrugta a ló.** Málté Imre 16 éves Garciu (göröcsfalvi) gyermeket súlyos lórugással a kórházba szállították.

Octavian Gega utolsó verse:

Ablakomnál dalt a halál,
Mint ha halk veszerayét hallanék,
A mese leesen eszvig talál,
Játszik a fény a játszik sz árnyék.

Hallgatom a tús, néma éjben,
Anogy a mélyről nőve dobtan,
Az egész multam, egész létem,
A vánkossáron égve, lobban.

Forr a fémbe, lásas szemembe
Mint ha bú yt világ világolna...
Nem az, mi volt, éltik eszembe,
De minden, mi lehetett volna.

Fordította: Kibédi Sándor.

„OSIKI LAPOK”

Politikai, közgazdasági és népirodalmi hetilap

Egész évre	Lej 180	Félévre	80
Negyedévre	40	Külföldre egy évre	364
Magyarországra 12 Pengő.			
Példányonkénti ára 3 Lei.			
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak.			
Kiszárolak nem adatnak vissza.			
Nyilvántartási költségek díja soronként Lei 25.--			
Kiadóhivatal: Mercurea-Ciuc, Strada I. C. Bratlanu 56			

Kitűnő szebeni téli szalámi

nagyban és kicsinyben beszerezhető
Rendi hentes és mészárosnál, M.-Ciuc.
Nagybani vételnél jelentős árkedvezmény!

Jó minőségű asztali bor literenkint 12 lejért kapható a Holló Gábor vendéglőjében, Mercurea-Ciuc-on.

Komplett fűszer üzlet berendezés mérlegekkel eladó. Cím a kiadóhivatalban.

1938 junius 12:

Băile-Jigodin (Zsögödfürdő) ünnepélyes megnyitása.

Elsőrangú cigányzene mellett t. a. n. c. Belépti díj nincs.

Kitűnő konyha és jó zamatu ó-királysági és küküllömenti borok valamint jégbehűtött friss süti áll a m. t. közönség rendelkezésére.

Négy szoba, konyha, kamra, fürdőszoba junius 15 től kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Chevrolet autó „Tip 1928”, üzemekepes állapotban, jó gumikkal eladó, Bălan Bălan, Mercurea-Ciuc.

Üres telek Mercurea-Ciuc, a kaszárnya mögött eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Băile FELIX gyógyfürdő

(Oradea mellett)

ROMÁNIA PÓSTYÉNE!

49 C° hőfoku, kénos, rádiumos hév víz forrás. Mindenféle reumatikus bántalmak valamint női betegségek ellen páratlan gyógyhatásu.

Ujjonnan berendezett:

iszapfürdők, iszap pakolások és mesterséges szénsavfürdők — állandó orvosi felügyelet mellett.

Szabadfürdő!

Vasuti kedvezmény! Különböző szórakozások: Tennis, könyvtár, állandó zene, kávé ház, tánc. — Prospektust küld:

Directiunea Băilor Felix Jud-țul Bihor.

3-5

A hölgyközönség figyelmébe! Ugy a helybeli, mint a vidéki hölgyközönség tudomasára hozom, hogy a mai naptól kezdve a világhírű, a kor leg-tökéletesebb PRIMA VELLA ÖRÖKHULLAMOSÍTÓ géppel állok a nagyérdemű közönség rendelkezésére. — A Prima Vella örökhullamosító gép a leg-tökéletesebb, a legmegbízhatóbb. — A női fodrászatba vágó mindennemű munkát garanciával vállallok. Vas és víz oncolás, hajfestés bármely árnyalatban, manikuer. — A nagy-érdemű hölgyközönség szives pártfogását kéri:

Nagy Anna

Coafora „Victoria”, a román gimnáziummal szemben. — 13

Hirdetmény.

A mercurea-ciuci városházán 1938 évi julius hó 2-án d. e. 11 órákor nyilvános árlejtést tartunk, miután az első árlejtés nem járt eredménnyel, a helybeli görög katolikus templom építési munkálataira.

A munkálatra előirányzott összeg 1.500.000 Lei.

A leteendő bántéppénz 5% készpénzben vagy állami kötvényekben, a napi árfolyam szerint.

Tervek, költségléírások és az összes feltételek megtekinthetők a mercurea-ciuc-i gör. kath. egyház hivatalos helyiségében.

I. Vlad, E. Neamtu, lelkész, gondnok.

Egy drb. felfedelő és egy futókoszi eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3-3

Borszéken a legszebb helyen egy telek olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Băile-Tuznad (Tuznádfürdőn) egy jól berendezett Panzió avagy csak az étterme kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

MODELL KALAPOK

Is azponként új formák olcsó árban, megtekinthetők

VENCZEL TANÁRNÉNÁL

Ugyanott készülnék mindenféle női kalapok elsőrendű anyag hozzáadásával. Kalapok átalakítása a legújvidebb idő alatt.

Mercurea-Ciuc, I. C. Bratlanu (Gimnázium)-ucca 112. sz., a Sörház közelében.